

ет жизнь, товар, форма же я дорожаю, ты дорожаешь возможна только в разговорной речи опять-таки в значении мой товар, твой товар.

Будучи практическим пособием, словарь совершенно закономерно помещает лексику, находящуюся на периферии литературного языка. Халь только, что этих случаев мало (задняя мысль с. 54, навалом с. 55, зямтя дело, вопрос с. 34) и подача их не сопровождается специальной пометой. Правомерность же включения такой лексики или словосочетания мы видим в установке живых предпринимательских отношений, в которых могут появиться и окказионализмы типа проездные деньги (с. 27), что в переводе на чешский язык дается в форме cestovné, последнее же в обратном переводе на русский будет командировочные.

Выход в свет такого рода словаря несправедливо было бы оставить без внимания. Зафиксированный в нем лексический материал является серьезной основой для подготовки необходимого в наших условиях словаря-справочника, и чем тщательнее будет его материал обработан, и чем богаче будет его содержание, тем привлекательнее он будет для предпринимателя и нужнее для студента-русиста, решившего посвятить себя работе в сфере бизнеса.

Любовь Лизалова

XI. ODR - 2x k problematice nových učebnic ruštiny

Na konci srpna (25.-27. 8. 1993) proběhly na filozofické fakultě olomoucké univerzity tradiční, již XI. Olomoucké dny rusistů, které se pro české i slovenské rusisty a ruštináře staly každoroční vítanou příležitostí k pracovním i osobním setkáním a platformou pro výměnu názorů a zkušeností učitelů ruštiny všech stupňů. Organizátorům, kterými jsou pracovníci katedry rusistiky v čele s doc. Kostřicou, se daří zajistit každoročně také účast zahraničních hostů a dodat tak těmto setkáním skromný punc mezinárodnosti.

Jednání konference probíhalo také již tradičně ve dvou sekcích - literárněvědné a lingvodidaktické, a budiž hned na počátku řečeno, že letos zřejmě poprvé v celé historii pořádání tohoto setkání účastníci lingvodidaktické sekce početně převýšili zájemce o jednání v sekci literárněvědné, což organizátorům způsobilo nemalé potíže (celkem asi 70 účastníků, v lingvodidaktické sekci - asi 40). K této skutečnosti jistě přispěla šťastná a za dané situace snad také jedině možná volba základního tématu - Problematika nových učebnic ruštiny.

Dovolím si zde, namísto výčtu referujících a referátů na témata Obecná problematika sestavování učebnic ruského jazyka, Učebnice pro počáteční výuku ruštiny a Učebnice pro odborné a vysoké školy, malou úvahu, založenou na celkovém dojmu z celého setkání. Problematická situace ve výuce ruštiny u nás v současné době je dostatečně známá a medvědí služba, kterou

deformovaný státní protekcionismus naší rusistice a zejména ruštině na školách v nedávné minulosti prokázal, vydává své hořké plody. Zájem o ruštinu sice pochopitelně poklesl, ale nevymizel. Bohužel, skutečným zájemcům o ruský jazyk není na jedinou, a to především v oblasti skutečně moderních učebních pomůcek, prakticky co nabídnout. Olomoucká konference byla tedy v tomto směru jakýmsi zvoněním na poplach. Zvoněním, které zřejmě přichází už pozdě pro ty, kdo usilují o udržení výuky ruštiny jako světového jazyka na školách, ale které současně mělo být především výzvou a popudem k nové práci pro ty, kteří vidí budoucnost ruštiny u nás, řekněme, realisticky, což v žádném případě nebudiž synonymem ke slovu "černě". Na olomoucké konferenci se zřetelně ukázalo, že věci rozhodně nepropájí jak panické reakce na straně jedné, tak skepticismus a ono okřídlené "lámání holi" na straně druhé. Naštěstí se ukazuje, a to byl, myslím, největší přínos konference, že většina zainteresovaných přistupuje ke vzniklé situaci i k perspektivě oboru racionálně a že prvotní militantní či naopak katastrofické vize ustoupily zdravému rozumu. Osobně se domnívám, že výuka cizích jazyků na všech úrovních vzdělávání je záležitostí společenské objednávky (nechci-li v této souvislosti použít slova "trhu"), a ta v současné době ve vztahu k ruštině prodělává pochopitelný pokles. Nikde ovšem není psáno, že tak tomu bude na věčné časy. Jistě nejsem sám, kdo věří, že svou budoucnost má česká rusistika v dobrém smyslu slova teprve před sebou.

Ale alespoň na závěr zpět k učebnicím. Zřejmě se teď do tknu učitelů na školách, kteří vzniklou situaci přijímají často s pochopitelnou hořkostí, neboť mnohých se bolestně profesionálně i osobně dotýká, ale za současné situace, a také vzhledem k jistě nedaleké budoucnosti, považují za prioritní neoprotlené zahájení prací na přípravě tří základních typů skutečně moderních učebnic, jaké mají u nás k dispozici např. zájemci o němčinu či angličtinu: učebnice pro samouky, učebnice pro jazykové školy a komplexní učebnice ruštiny pro filology (tj. pro vysokoškolské studenty-rusisty). Na školy základní a střední se ruština jistě může jednou vrátit jako rovnocenný a důstojný partner ostatních jazyků. Příprava skutečných zájemců o ruský jazyk a kvalitních rusistů na školách jazykových a především vysokých by však již dnes mohla a měla být realitou. V tomto směru bylo pro mne olomoucké jednání zklamáním právě proto, že jsem se o práci na těchto typech učebnic až na jednu čestnou výjimku nedozvěděl téměř nic. Věřím, že po příštím podobném setkání na jakémkoliv místě budu moci svoji dojmologii zakončit optimističtější.

(Zpráva přednesená na schůzi Jazykovědného sdružení na FF MU v Brně dne 27. 10. 1993)

* * *